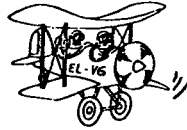

GENSCHE WOORDE EN UITDRUKKIJNGE
Deel XVII

**kaak, kaak,
neh twiedekker!**

**Gentse woorden
& Uitdrukkingen**

*Bijien gjeschikt...
en oetiekend d'zur*

Eddy Levis & Gill. Van Geert

Gij wordt giel u moeder

Syn.: "Ge wordt een zoage; ge begint uuk al t'hêtefritte; ge wordt ne êwe reutel; nie zoage hîn wijveke": je wordt een zaag.

De kader hang schief

Syn.: "'t Es weere kirmesse; de katte zit in d'harloge" (zie uitleg plaat 11). Wordt gezegd als er iets niet in de haak, niet pluis, niet in orde is.

't Es alle doage gien kloasfieste

Syn.: "'t Es alle doage gien kirmesse (al stoan der de kroame); 't es alle doage zuu vet nie"; het is

niet alle dagen kermis, men kan zich niet alle dagen vermaken.

Een potse truust

Zie uitleg bij plaat 40: "Nog een potse truust, Marie?": een kopje koffie.

Hij kan ze nie vol of nie leeg zien stoan... t'es boaske-altijd-zat

Syn.: "'t Es ne zatlap; hij kan goe tsoeze (-tuuten); een zatte bieste; een zat vîrke; een zat gat, een zathuufd; een zattemuile; ne zatte kul; ne zatte kluut; een zattekonte; een zattelutte; 't es nen tonnestrijker; hij luupt guule doage zat; hij es zuu zat of een hoere (van Parijs); - of honderduust man; - of nen

êwe Zwitser; - of een zwijn; of een vîrke; - of een sneppe; - of ne patat; - of een bieste; hij es zuu zat dat hij uit zijn uuge nie mier ziet; dat hij van God of zijn gebod en weet; dat hij op zijn biene (puute) nie mier kan stoan; hij es altijd zat of onderwig (of 't riekt er noar); hij es hoast nuut nuchter; hij zoe hem stom zat drijnke; hij kan drijnke dat hij niet mier weet wa dat hij doet (van wa paroeche dat hij es).

Men kan "een beetse zat zijn; biestzat; crimineelzat; duudzat; deurzat; hard zat; lamzat; poepeloerezat; sterrezat; stroalzat; stront(e)zat of strontcrimineelzat zijn". Men is "tuureluut"; halfcanard (<Fr.: eend; waggelend als een -), halfgeloaje (: geladen), halfpanne, halfpataat, halfpetitter, halvesneppe, halfzochte, hij hee een sneuve, (- een halve panne) op, hij hee weeral goe blijven hange, 't es van 't loast halveke (dat hij zat es), hij es goe van zijne kabaa (<Sp.: capazzo: draagmand), hij es goe op zijn lappe geweest, hij ligt omverre, zijn uuge droaje noar 't ol van zijn gat, 't es een zwalpei (: mislukt, niet uitgebroed ei zonder kalkschaal: iemand die zich zat van café naar café sleept), men is liefhebber van ne goeie slok; nen bierbuik; een biertonne; een bierbolle; een bierhuufd; een bierkoake; nen bierzuiper; een bierzuiperigge; ne gewichtheffer; nen bierkluit; een bierkonte; een bierkuipe; een bierlutte; nen bierman; een biermuile; een biervliege": wordt gezegd van iemand die graag, veel en vaak drinkt, een dronkaard.

"Hij hee een pirre op; hij hee de keizer gezien; hij es van stokers' en hond gebeete; hij es patat; poepeloere; zijn keele es zuu druuge of assche (kuure, poer, peper, nen druuge gracht); zijn (heur) uuge droaje noar den andere wirrold (- noar 't ol van zijn gat)".

Van een zatte vrouw zegt men: "Heur foalde sleept". Een falie of "foalde" was een lange kapmantel, die, wanneer men een beetje door de benen zakte, op de grond sleepte. "Hij ziet er twee veur iene": behoorlijk dubbel zien.

"De planeten zijn seer hooghe

En myn keel wordt dicwils drooghe.

Dan sien ick er twee voor een!"

(Hemelmaanden, Voor-reden; 1725)

Dat er te Gent, net als overal elders trouwens, een behoorlik stel "zattepullen" moet rondgelopen hebben, kunnen we o.a. lezen in Lodewijk Lievevrouw-Coopmans "Folkloristische Sprokkelingen, deel I Oude Gentsche Typen/Osschaert" (1942. De Dageraad Ledeberg), waarin hij het heeft over "laguerre" of "lagirre" op zijn Gents, een straatberoemdheid overleden in het Prof. Guislaingesticht en "Pier Lampet", een cafébaas met drie snelle dochters. Hun beider bijnamen laten geen twijfel over het feit dat ze bij tijd en wijle "de zatten hond uithinge" en 't dikwijls "goe zitten hoan". "Hij es lagirre" betekent: hij is zat en een lampetkan stond vroeger in de wasteil op

Plaat 23

de "lavabo" en kon toch een goede 7 l. water bevatten. "Lampetten" betekent trouwens "zuipe gelijk ne Zwitser".

In het toneelstuk: "Salut, 'k ga in congé" laat Romain Deconinck een van zijn figuren zeggen: "Hij drijntk gelijk een keldergat!"

Was men dronken van jenever i.p.v. bier, dan zei men: "Ge keunt den tsenuiver uit zijn uuge (koake) scheppe; hij hee den tsenuiver in 't lijf (: hij zoekt ruzie); den tsenuiver spreekt (: hij vertelt zattepraat); den tsenuiver luupt uit zijn uuge; 't ès nen tsenuiverneuze, - een tsenuivertonne, - nen tsenuiverwijinkel, nen tsenuiverbalg, - een tsenuiverbolle, nen tsenuiverhiere, een tsenuiverhuufd, nen tsenuiverkluut, nen tsenuiverlap, nen tsenuiverman, een tsenuivermuile, een tsenuiverpulle, een tsenuiversponse.

"Nen tsillekesman" houdt van een "tsilleke of nen tsille" (: jenever).

"Zet hulder neere, bij ons, en 't denke mij dadde den t Gille hilder uuk wel zal smaeken".

(Uit: Gentschen Telegraaf, 12 dec. 1848 - feuilleton).

Snuit uwe neuze en goa uwe gank

Syn.: "Trek het U allemoal nie an; moeid'U doar allemoal ni mee; geboart daddet allemoal nie en ziet (huurt, weet, riekt, smoakt, voelt); voagt er U botte (broek, gat, hende, hiele, kluute, konte, pollevieten, Uwe wietelirre, U sigare an."

"Zijne pollevie an iet (iemand) voage" is er zich niet om bekommeren, er zich het hoofd niet over breken. Ook in dit oude liedje vinden we "pollevie" terug:

"Oas mijne Pier schoenmoaker wier

Stakt hij mee zijn elze (bis)

Oas mijn Pier schoenmoaker wier,

Stakt hij mee zijn elz'in mijne pollevie." (dubbelzinnig)

<Fr. "pont-levis": ophaalbrug, hefbrug, wat een toespeling is op de geslachtsorganen. Ook: hoge hak.

'k Ben de rijkste van mijne cité

Ik ben een eenvoudige jongen van 't arm volk, ik ben niet rijk. Van iemand die het wel "huuge in zijn bolle" had, en eigenlijk toch ook maar "ne cité-jongen" of "ne citeetsesgast" was, zei men: "Baron Cité van op de avenue Tsiép-Tsiép". Een "cité" is een koerke, een beluikje, een binnenplaats met veel huisjes. De "Tsiépkesdreve" was een werkmansbeluik op de Dendermondsesteenweg. Ook zei men soms "Grand chique, petit noble, vive la crotte" of "Hij meent uuk da Keizer Karels katte zijn nichte es" of "dat hij de nichte es van Keizer Karels katte".

"Dadelick meenen sy oock dat Keyzers kat hun nicht is" (Des Weirelds Ydelheydt, pynelick gheniet ende Ellendighen uytganck; P. vander Lepe,

minderbroeder, recolect, 2, 131, 1693).

Zie ook plaat 16: "Den iene zuu oarme of de stroate, den andere zuu rijke of daa de zie diepen es".

Z'hangt al hiel heur leeve de begijne uit

Zie tekst bij plaat 13: "Diene vuile kweezel" en "Wij zijn kweezels tot aan ons tiene": schijnheilig mens.
